

- het relatief laat op gang komen van de protestantisering in dit gebied;
- het late tijdstip van de ontrooiing van de ridderschap (ca 1740);
- de nabijheid van de katholieke enclaves Megen en Ravenstein, van waaruit de katholieke zielzorg kon worden georganiseerd.

Ondanks deze voor het hele gebied geldende kenmerken zijn er opmerkelijke verschillen aan te wijzen in het optreden van katholieken en protestanten in de diverse dorpen. In Appelteren bijvoorbeeld bleef de katholieke bevolking tot aan 1848 een nauwelijks samenhangende en van protestanten afhankelijke bevolkingsgroep. Land was hier de machtsbron bij uitstek. Veelal absenteïstische landeigenaren wisten via lokale protestantse rentmeesters de katholieke bevolking aan zich te binden. Pas na 1840 is er sprake van enige actie van katholieken tegen de privileges die de protestantse bevolking hier genoot. Met steun van een nieuwbenoemde pastoor en een liberale protestantse jonker en andere notabelen wisten zij het monopolie van de hervormden op het gebied van onderwijs te doorbreken. Deze acties hadden een radicalisering van het conservatieve deel van de protestanten tot gevolg. In felle bewoordingen, waarmee de predikant zich niet kon verenigen, gingen enkele protestanten te keer tegen de katholieken. De gebeurtenissen werden door hen in de publiciteit gebracht middels brieven en pamfletten en gepresenteerd als het noodlot dat de protestanten overal in den lande te wachten stond, als de katholieken de macht van hun getal gingen uitbuiten.

Anders dan in Appelteren wisten de katholieken in Wamel zich al in 1795 door eigenmachtig optreden privileges te verwerven. Niet geremd door voorschriften van de geestelijkheid en met de steun van twee Nijmeegse patriotten, verzetten de katholieken, hoewel sterk onderling verdeeld, zich met succes op allerlei fronten. De katholieken vochten niet alleen voor een 'katholieke' zaak.

In Wamel had een kleine groep katholieken zich al voor 1795 belangrijke machtsposities verworven. De gecommmercialiseerde tabaksteelt had er een sterke differentiatie van de boerenbevolking tot gevolg gehad. De lokale élite met landbezit bestond niet alleen uit protestanten.

De katholieken konden zich in Wamel onafhankelijk opstellen